

Mest- en mineralenkennis voor de praktijk

De teelt van gras op droge zandgronden

Inleiding

Bedrijven die nu minder dan 70% grasland hebben en in aanmerking willen komen voor derogatie, zullen vanaf 1 januari 2006 meer grasland in moeten zaaien, eventueel op droge zandgronden. Uit milieukundig oogpunt lijkt dat een goede maatregel, zowel voor nitraatuitspoeling als voor fosfaataccumulatie in de bodem. Bij meer maïs op een bedrijf moet namelijk relatief veel eiwit en fosfor in krachtvoer worden aangekocht en is de hoeveelheid stikstof en vooral fosfaat in de mest groter dan door de gewassen benut kan worden. Maar is de aanleg van grasland op droge zandgrond wel zo verstandig? Indien met een aantal zaken rekening wordt gehouden zijn goede resultaten mogelijk.

2. Aanbevelingen voor de teelt van gras op droge zandgronden

- Het inzaaien van Engels raaigras blijft ook op de droge gronden de beste keus. Kropaar en rietzwenkgras zijn wel beter bestand tegen droogte, maar het gebruik van deze soorten heeft nooit ingang gevonden, ook niet op droge zandgronden. De trage start na inzaai, de gevoeligheid van de jonge zode voor berijden, en vooral de minder goede voederwaarde (smakelijkheid, verteerbaarheid, opname) van deze grassen zijn daarvoor verantwoordelijk.
- Kies bij inzaai op droge zandgronden rassen van Engels raaigras met een goede standvastigheid. Met de verbetering van de standvastigheid van de rassen is ook de droogtetolerantie verbeterd. Tetraploide rassen van Engels raaigras groeien bij beginnende droogte vaak iets langer door, maar ondervinden bij doorzettende droogte daardoor meer schade.
- Gebruik bij inzaai zo mogelijk een mengsel met witte klaver: bij beperkt vochtgebrek is de geringe beschikbaarheid van stikstof vaak de meest beperkende factor voor grasgroei. Witte klaver doet het dan door de biologische stikstofbinding nog vrij goed. Bij ernstige droogte valt witte klaver wat sneller weg dan Engels raaigras. Het informatieblad 'Grasland met witte klaver in het nieuwe mestbeleid' geeft meer informatie.
- Zaai vroeg in het voorjaar (maart/april) om bij de kieming en begingroei weinig risico van droogte te lopen.
- Zorg ervoor dat de grond tijdens het bewerken in het voorjaar niet te veel uitdroogt. Dit kan door vlot te werken en zo snel mogelijk het contact met de ondergrond te herstellen, bij voorbeeld door te ploegen met een vorenpakker.

- Bemest vroeg in het voorjaar zodat al veel gras wordt geproduceerd voor de zomerdroogte. Bij vochttekort profiteert gras minder van bemesting met stikstof. Wees dus in de zomer zuinig met stikstof, vooral op percelen met witte klaver. Corrigeer latere giften als te veel stikstof is gegeven (zie www.bemestingsadvies.nl). Omdat de vochtbalans zich vaak in de nazomer herstelt, kan er op droge zandgrond in het najaar nog flink wat gras groeien. Als er in de voorgaande droge maanden niet teveel stikstof is gegeven, is het mogelijk om in augustus nog mest uit te rijden.
- Zorg voor een goede kali-voorziening, want bij kali-tekort is de gevoeligheid van gras voor droogtestress groter.
- Grasland met een goede zode kan tegen een stootje. Dus voorkom te zware sneden en maai niet te kort (< 5 cm), want dat zorgt voor hergroeivertraging en maakt de zode gevoeliger voor droogte. Zorg er verder voor dat het gras kort en groen (afgehard) de winter ingaat. In de praktijk blijkt dat een slechte zode vooral ontstaat op percelen waar fouten worden gemaakt met betrekking tot voorgaande punten.
- Wees ook voorzichtig met het beweiden van percelen onder droge omstandigheden. Engels raaigras beschermt zichzelf door tijdens droogte 'in rust' te gaan. Tijdens deze periode is het grasplantje extra gevoelig voor berijden en betrappen. Gaat u onder deze omstandigheden toch weiden of maaien dan zullen hierdoor veel planten uitvallen en geeft u ruimte aan onkruiden en kweek. Staat op een perceel nog gras dat geweid of gemaaid kan worden, weid of oogst dit dan voordat de droogte zover is gevorderd dat het gras 'in rust' gaat.
- Als er berekening uitgevoerd kan worden, beregen dan 'op maat'. Hiermee wordt bedoeld dat het belangrijk is om te weten hoeveel water het bodemprofiel vast kan houden. Beregent u meer dan deze zogenaamde maximale bergingscapaciteit dan vindt uitspoeling van stikstof plaats. Bedenk bij een beslissing over al dan niet beregenen van grasland dat er zelfs bij goed uitgevoerde berekening gemiddeld 500-700 liter beregeningswater nodig is voor de productie van 1 kg drogestof. Daarnaast heeft beregend grasland meer stikstof nodig om het beregeningswater goed te benutten. Ook dit lijkt een goede reden om witte klaver in het grasland op te nemen. Onder voor klaver gunstige omstandigheden zal die zich bij een krappe stikstofvoorziening uitbreiden (en de daarvoor nodige stikstof binden) en zo dus ook bijdragen aan een goede benutting van het beregeningswater.
- Hebt u meerdere percelen op droge zandgrond en heeft u te weinig beregeningscapaciteit dan kan het verstandig zijn bepaalde percelen bewust "in rust" te laten gaan. Mogelijk is er dan voldoende beregeningscapaciteit op de overige percelen waardoor de beweiding gehandhaafd kan worden. Een goede beregeningsplanning is dus aan te bevelen.

- Uit onderzoek (3 proefvelden per vochtklasse gedurende 8 jaar) blijkt overigens dat de opbrengst van grasland op droog zand niet veel slechter hoeft te zijn dan op zand met een betere vochtvoorziening.

N-gift	Droog zand	Vochtig zand	Nat zand
	<i>Drogestofopbrengst (ton/ha)</i>		
200	10,01	11,27	10,62
300	11,28	12,65	11,99

De grasgroei die droge percelen in de zomer missen kan gedeeltelijk in het voorjaar en de nazomer worden goedgehaakt.

- Als het moeilijk is op de betreffende grond een goede zodekwaliteit te houden, kan wisselbouw van gras, snijmaïs en graan aantrekkelijk zijn. Als voordeel wordt genoemd dat de onder grasland opgebouwde organische stof door de volggewassen benut kan worden, hoewel het vaak moeilijk is de hoeveelheid en het tijdstip van de nalevering van het gescheurde grasland te voorspellen. Dit voordeel is echter een nadeel voor de grasteelt want door het verlies van organische stof vermindert het vochthoudend vermogen van de grond voor het gras. Houd er in ieder geval rekening mee dat bij slecht management wisselbouw meer kost dan opbrengt. Een goed teeltplan is dus onontbeerlijk. Voor veehouders die toch op wisselbouw willen overschakelen is een nieuwsbrief over wisselbouw beschikbaar.

Alle bladen in deze serie vindt u via www.hetInVloket.nl, (vervolgens via "Mestbeleid 2006", en "Vaktechnische kennis Mestbeleid 2006").

Voor meer informatie:

Hugo van der Meer
Plant Research International B.V.
Tel: 0317-475865
e-mail: Hugo.vandermeer@wur.nl

Joop Rensen
DLV Rundvee Advies
Tel: 0570-501500
e-mail: j.a.rensen@dlv.nl

Blad 2 uit serie Rundveehouderij december, 2005
Programma's DWK-398-I,II,III
Gefinancierd door LNV
www.mestenmineralen.nl